

Sociaal Gezondheidseconomisch Onderzoek

Een van de belangrijkste doelen van het humane biomonitoring programma van het Steunpunt Milieu & Gezondheid in Vlaanderen is het opbouwen van beleidsrelevante kennis met betrekking tot milieu en gezondheid. Verschillende wetenschappelijke disciplines werken hiertoe samen binnen het Steunpunt: medisch, milieukundig, toxicologisch, statistisch, sociaal wetenschappelijk. In de stuurgroep zijn de opdrachtgevende overheid, verschillende betrokken overheidsinstellingen en maatschappelijke belangengroepen vertegenwoordigd. De bijdrage van de sociale wetenschappers binnen dit geheel werd in eerste instantie vooral gepercipieerd als traditionele eenrichtingscommunicatie. Stap voor stap echter is in nauwe samenwerking met de verschillende betrokkenen van het Steunpunt deze bijdrage geëvolueerd naar een meer moderne dialogische vorm van risicocommunicatie en coöperatief beleidsgericht actieonderzoek (voor een uitgebreider overzicht zie: [hyperlink naar rapport over sociaal wetenschappelijk onderzoek Steunpunt van december 2006](#)).

Auteur: Hans Keune (Universiteit Anwerpen)

[Download dit artikel \(in pdf\)](#)

[Bezoek de website van het Steunpunt Milieu en Gezondheid](#)

Spelregels externe communicatie

In den beginne is een lijst met spelregels voor externe communicatie ([hyperlink naar document op website](#)) opgesteld in overleg en samenwerking met wetenschappers en beleidsvertegenwoordigers betrokkenen bij het Steunpunt. Een aantal belangrijke principes:

1. Verschillen in risicoperceptie zijn gebaseerd op verschillende probleemdefinities; iedereen beoordeelt milieu en gezondheidsproblemen vanuit zijn of haar specifieke achtergrond.
2. Alle vormen van kennis van verschillende belanghebbenden (wetenschappelijk, intuïtief, ervaringskennis, waarden en normen) zijn relevant om rekening mee te houden: wetenschappelijke controverses en onzekerheden zijn normaal, en een consequentie van het complexe karakter van milieu en gezondheidsonderzoek.
3. Volledige transparantie met betrekking tot achtergrond van het onderzoek, studiedesign en onderzoeksresultaten.
4. Continue communicatie tussen de overheid, het brede publiek en de wetenschapper

Initieel zijn deze principes geïntroduceerd door de sociale wetenschappers, maar gaandeweg zijn ze in de praktijk van onderzoek en communicatie geworteld en zijn de wetenschappers en de overheidsvertegenwoordigers ermee vertrouwd geraakt. Verschillende praktische keuzen gedurende onderzoek en communicatie over onderzoek zijn erop gebaseerd.

Pilootprojecten risicoperceptie en moderne risicocommunicatie

Project Gentse Kanaalzone

In nauwe samenspraak en samenwerking met medisch milieukundige wetenschappers en vertegenwoordigers van de overheid werden experimenten opgezet waarin sociaal wetenschappelijke inzichten en methodieken met betrekking tot risicoperceptie, risicobeoordeling en risicocommunicatie in praktijk 'getoetst' konden worden. Een voorbeeld van de eerste maanden van het biomonitoringonderzoek ([hyperlink naar artikels biomonitor over perceptieonderzoek en rapporten website](#)). Andere voorbeelden zijn twee projecten waarin lokale actoren betrokken werden bij onderdelen van het biomonitoringonderzoek. In een eerste project werd lokale actoren gevraagd feedback te geven op de ontwikkeling van een vragenlijst voor de biomonitoring en de opzet van een rekruteringsstrategie voor deelnemers aan het onderzoek ([hyperlink naar artikel biomonitor over dit onderzoek en rapport website](#)). In een tweede project werden discussies georganiseerd tussen vertegenwoordigers van het Steunpunt milieu & gezondheid (wetenschap en overheid) en lokale actoren uit de Gentse kanaalzone, één van de meetgebieden van de biomonitoring ([hyperlink naar artikel biomonitor over dit onderzoek en rapport website](#)). Belangrijkste doel was de verwachtingen van verschillende actoren met betrekking tot onderzoeksresultaten, communicatie daarover en gebruik van onderzoek voor beleid te bespreken. We wilden op die manier de verschillende verwachtingen integreren in de communicatiestrategie rond onderzoeksresultaten en ze gebruiken als input voor follow-up strategieën. Deze projecten leverden veel bruikbare informatie op voor zowel onderzoek, als

Transparantie

Verscheidende initiatieven werden opgezet in de sfeer van transparante communicatie. In de eerste plaats de website waarop gedetailleerd de onderzoeksopzet, de vorderingen van het onderzoek, de onderzoeksresultaten en de stappen die gezet worden in vertaling naar het beleid te volgen zijn. Hier is ook achtergrondinformatie over de gemeten polluenten en gezondheidseffecten te vinden. Via de website en e-mail wordt de digitale nieuwsbrief van het Medisch Milieukundig Netwerk waarvan het Steunpunt onderdeel uitmaakt, de Biomonitor, verspreid waarin verslag wordt gedaan van allerlei activiteiten van het Steunpunt maar ook van andere groepen die actief zijn in de sfeer van milieu en gezondheid. Meer dan 1000 mensen ontvangen de nieuwsbrief. Om duidelijk zicht te krijgen op relevante doelgroepen voor transparante communicatie is een handleiding sociale kaart opgezet in samenspraak met Medisch-Milieukundigen werkzaam in verschillende regio's in Vlaanderen.

Van onderzoek naar beleid: het fasenplan

Met betrekking tot beleidsrelevantie van biomonitoringonderzoek is de belangrijkste vraag wat er beleidsmatig gedaan kan worden met de resultaten. Samen met medisch milieukundige wetenschappers en beleidsmakers hebben de sociale wetenschappers een actieplan ontwikkeld voor beleidsinterpretatie. In het begin werd dit beschouwd als een zuiver wetenschappelijke oefening: met de juiste groep experts rollen de beleidsprioriteiten er vanzelf uit. Al snel stuitte men echter op beperkingen van deze benadering: geen expert of groep van experts heeft de overzichtskennis om alle relevante vragen te beantwoorden, zeker niet als ook andere dan wetenschappelijke criteria (beleidsaspecten en maatschappelijke aspecten) in ogenschouw genomen worden. De sociale wetenschappers introduceerden een jury die relevante gegevens en kennis kan beoordelen om op basis daarvan een advies te geven aan de overheid. In de jury kunnen in principe experts, belangengroepen en andere 'burgers' zitting hebben. In het faseplan komt een belangrijk deel van moderne sociaal wetenschappelijke kennis en principes relevant voor onderzoek en beleid inzake milieu en gezondheidsrisico's tot hun recht.

Juryronde in Diksmuide

---

* Deze nieuwsbrief is een gemeenschappelijk initiatief van vier verschillende actoren: de Gezondheidsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap, het Steunpunt Milieu & Gezondheid, Cel Milieu en Gezondheid van de Administratie Milieu-, Natuur-, Land en Waterbeheer en de medisch milieukundigen verbonden aan de LOGO's. Samen maken zij deel uit van het Vlaams Medisch Milieukundig Netwerk. Bij de verschillende bijdragen aan de nieuwsbrief wordt duidelijk aangegeven worden wat de achtergrond van een auteur is. De informatie in dit artikel valt onder de verantwoordelijkheid van de auteur. Behalve voor verkoop of commerciële doeleinden staat het iedereen vrij artikels of informatie van deze nieuwsbrief of website over te nemen, bijvoorbeeld in uw eigen nieuwsbrief of krant, samen te vatten of vertalen of voorwaarde dat u deze nieuwsbrief als bron vermeldt. We zouden het op prijs stellen om een kopie van uw publicatie te ontvangen op de coördinatieceel van het Steunpunt Milieu en Gezondheid. Voor adresgegevens (raadpleeg de contactpagina).